

Klage fra abbed Henrik på Utstein kloster til kong Kristian II fra august 1515 i København over biskop Hoskuld i Stavanger.¹

Oversettelse av Diplomatarium Norvegicum bind VII nr. 540.²

Oversettelse av Arne Kvitrud, 16.1.2023

Nådige herre forlat meg alle... kjære nådige herre ønsker deres nåde å vite hva den urett var, som deres nådes kloster Utstein³ og meg fattige mann er utsatt for av biskopen i Stavanger.

Videre først den tid da franskmannen, herr Antonius kom her til lenet Ryfylke, og ba om hjelp av biskopen til skyss for å reise til deres nåde, etc. Da han ingen hjelp fikk, kom han til meg igjen og ba at jeg skulle hjelpe ham. For deres nådes skyld ga jeg ham unnsetning med skyss og kost og fulgte ham hit til Danmark. Derfor ble bispen missunnelig på meg.

Videre mens jeg var på den reisen, sendte biskopen sitt folk til klosteret og lot der slå opp klosterets kjellerdører og skrev opp klosterets penger, og gjorde stor vold. Da jeg kom hjem og spurte og så hva som var skjedd, syntes det meg å være ille. Jeg for straks dro til Oslo for å klage uretten for deres nåde. Da jeg kom til Oslo var der den gode herre erkebiskopen i Trondheim. Vi snakket oss i mellom og ble der forlikte, og biskopen lovet med godt. Da spurte jeg ham om han ville påtale Söderby kirke,⁴ som deres nåde hadde gitt til klosteret. Han ville ikke snakke om det. Dermed dro jeg hjem igjen. Den tid bispen kom hjem, tok han fra Sødherby kirke alle dens landskyld og rettigheter.

Videre. Siden dro bispen med alle hans svenner, bort nær Utstein og sendte så tre sine svenner til klosteret, at de skulle be om klosterfred slik at de kunne sette meg i tårnet. Da jeg ikke ville følge dem for å sitte i tårnet, dro de til bispen igjen.

Da jeg fornemmet at det var gjort med falskhet låste jeg kirkedøren hardt til. Da kom bispen med alt hans folk, med bøsser og armbrøst, og bispen ba ”skiwdhe” og slå.

Da kom jeg opp i tårnet og fikk der være for meg til så lenge jeg kom til orde. Da spurte jeg ham hvorfor hans nåde dro til meg på en sådan måte, han ville intet akte meg uten ba dem støtte fast oppå døren, da ba jeg ham om han hadde meg noe til å si, at han skulle la det bestå inntil så lenge vi kunne komme for erkebispen der om da ville jeg gjerne svare ham for lov og rett, der med ville han ikke avnøyes. Da skjøt jeg meg for deres nåde og for rikets råd å møte ham, det kunne ingenlunde hjelpe meg, Da lot han hogge klosterdøra i stykker og brøt seg inn i kirken, siden lot han holde messe for seg. Den messen begynte da klokken slo 2 etter middag. Da han forsto at han ikke kunne få gripe meg som han ville, for han hjem igjen. Siden sendte jeg til ham 3 menn og spurte ham hva han hadde meg å beskyldte og ba ham at

¹ Hoskuld kom tidlig ut i en alvorlig strid med abbeden på Utstein kloster. I august 1515 i København (DN VII nr 539, Lange, 1856, side 384-386 og Kurseth, 1985, side 44) kunngjør abbed Henrik Benediktson i Utstein, på latin alle de forfølgelser, som han og hans kloster hadde lidd på grunn av biskop Hoskuld i Stavanger, og som han nå påtaler. Brevet var trolig til paven (Lange, 1856, side 384). I august 1515 i København (DN VII nr 540) beklager abbed Henrik av Utstein seg for kong Kristian II over den behandling, han og hans kloster hadde lidd av biskop Hoskuld. Henrik var blitt ført til Stavanger og satt ”i tårn og jern” i blodig tilstand. Hoskuld hadde beskyldt Henrik for å være kjetter. Han sendte også sine folk til Utstein og arresterte en kvinne. Han torturerte henne og fikk henne til å lyve på Henrik og seg selv. Så sendte han kvinnen til Sverige. 24.8.1515 (DN I nr 1047) påla kongen seks geistlige å dømme i tvisten mellom biskop Hoskold og abbed Henrik av Utstein. Vi kjenner ikke hva dommen gikk ut på.

² https://www.dokpro.uio.no/cgi-bin/middelalder/diplom_vise_tekst.cgi?b=7096&s=n&str=

³ wrrett som ether naadness closther Wtsten och..

⁴ Sørbo kirke på Rennesøy.

han skulle la meg nyte deres nådes brev og beskjermelse, da sa han at han skulle drive meg ut av klosteret.

Siden lot bispen gripe 2 av klosterets tjenere da de skulle fare til kverna, ble der borte både korn og ”boodh”. Da tvang bispen karene at de skulle vise ham hvorledes han kunne gripe meg.

Siden sendte han sine svenner til klosteret og førte stygt med dem. De reiste en stige opp til tårnet og kløv inn i vinduet. De kom så inn på sovehuset der jeg lå og ”brødhe” fast på døren, de ba om at jeg skulle åpne døren, og sa at de ville stanse meg for løgn og synd, at de ville gripe meg ærlig, da jeg forsto at de var sterkere enn meg, lot jeg døren åpne. De hugg på meg og slo meg med stridshammer så at jeg ble ille såret, og blodig over alt mitt legeme og klær siden tok de klosterets øl og mat, som de ikke skulle drukket, de spilte det, siden ranet de Utstein kloster for sølvpenger og klær, og tok fra klosterets tjenere sølv og penninger. Siden førte de meg til Stavanger og satte meg i tårn og jern så blodig og sår som jeg var.

Da han hadde grepet meg, og satt meg i tårn, la han til meg en stor sak og sa at jeg var en kjetter hvilket han skal aldri kunne bevise på meg. Videre sendte bispen sine sveiner til Utstein og lot gripe den kvinnen som han beskyldte meg for, og lot tvinge henne med mange svære piner at hun skulle lide bot på meg og på seg selv. Så lot han besegle brev om det, siden sendte han kvinnen bort til Sverige for at hun ikke skulle komme til svare mer om det.

Da kom velbyrdige svenn Hans Erikson og flere gode menn med ham og bød seg fram i borgen⁵ for meg og satte seg selv, deres penninger og eiendeler i pant for meg, at jeg måtte komme ut og gjøre rett for meg, bispen var så sta at der var ingen bønn med ham, og ikke ville han tilstå at de kunne tale med meg. De for til ham en andre gang og ville være god med meg, En tredje gang også siden også, men intet kunne hjelpe meg.

Videre tok biskopen klosterets nøkler fra meg og for til klosteret med sitt folk og gjorde der vold, og røvet det på nytt igjen.

Videre da jeg hadde sittet i tårnet i hundre døgn, fikk jeg hjelp fra Gud den allmektige, jomfru Maria, og sankta Anna, som løste meg ut av mitt fengsel. Så at jeg kom ut i marken og spiste gress og vann inntil jeg lenge etter, kom i god behold til deres nådes menn Hans Erikson og Jørgen Hanson.

Da bispen de fikk vite sendte han meg bud og forbød meg at komme i klosteret, da hadde jeg ingen råd til penninger til mat, da hjalp meg deres nådes fogd Hans Erikson og ga meg kost hit til København for deres nådes skyld, hvilket jeg ydmykt takker deres nåde for.

At så er gått og fart det vil vel Hans Erikson og Jørgen Hanson deres nådes menn.

Sådan urett og overlast og rov som sankt Lauritzklosteret⁶, og meg fattige mann er over gått, klager jeg for Gud den allmektige og deres nåde, og drar jeg ydmykt til deres nåde at deres nåde vil være å skikke rett her over.

---

⁵ Tha kom welbyrdig swendh Hans Ericson och flere godhe mendh met hanum och bwdhe segh i **borghen** for meg..

⁶ Utstein klosterkirke var viet til sankt Lauritz.